

José Enrique Monterde

En el declivi de l'activitat de la HUAC o Comitè d'Activitats Antiamericanes, Elia Kazan va invertir un projecte que ràpidament es va identificar com una maniobra autojustificadora de les seves activitats en els pitjors moments de la "caça de bruixes"; encara que, tot d'una, s'ha de dir que, amb la *La ley del silencio* (*On the Waterfront*, 1954), va aconseguir un dels seus millors films i una peça clau en la història del cinema americà. L'altre temps líder de l'esquerranós Group Theatre; col·laborador de la mítica Frontier Films; introductor a Broadway del teatre de Tennessee Williams i d'Arthur Miller; i artífex, juntament amb Lee Strasberg, de l'Actor's Studios, en què s'hi va formar Marlon Brando, gegantesc protagonista del film, va desenvolupar, a *La ley del silencio*, una proposta molt més complexa i ambigua que en títols anticomunistes anteriors com *Pánico en las calles* (*Panic in the Streets*, 1950) i *Fugitivos del terror rojo* (*Man on a Tight Rope*, 1953), o, fins i tot, més subtil que en la revisició revolucionària de *Viva Zapata!* (*Viva Zapata!*, 1952).

La història que va recollir Kazan estava inspirada en fets reals, narrats en una sèrie d'articles publicats per Malcom Johnson en el *New York Sun*, pels quals va obtenir el premi Pulitzer de 1949 i que varen ser recopilats en el llibre *Crime on the Labor Front*. En la pel·lícula, Kazan ens presenta Terry Malloy (M. Brando), ara estibador, després d'haver estat un modest boxejador, al servei dels pinxos que controlen el sindicat portuari de Nova York, gràcies a la intervenció del seu germà Charlie, corrupte advocat del gàngster Johnny "Friendly". La complicitat de Malloy creix en silenciar l'assassinat d'un altre estibador disposat a declarar davant del Comitè Anticrim, però, alhora, la labor del rector del barri (K. Malden), qui té un relació amorosa amb Eddie (E. Marie-Saint), germana del mort, van semblant de dubtes Malloy, mentre que un altre estibador és assassinat en un fals accident laboral. La insistència d'Eddie, convençuda de qui són els assassins del seu germà, es contraposa a la pressió de Charlie, enviat pel sindicat per reafirmar el seu silenci i oferir-li un lloc de feina com a capatàs. Terry no accep-

ta i quan descobreix que han assassinat el seu germà acut a declarar contra el sindicat, encara que això li reporta una brutal pallissa, assumida com a expiació de les seves faltes anteriors, obrint així el camí per al triomf dels obrers honests disposats a enfrontar-se amb el sindicat.

És interessant comparar aquest desenvolupament de *La ley del silencio* amb el llibre *Waterfront*, escrit pel guionista del film —Budd Schulberg— a partir de les seves pròpies investigacions: aquí Johnny Friendly és a la presó una breu temporada abans de retornar al front del sindicat; Terry Malloy desapareix per un temps fins que reapareix a l'interior d'un barril de ciment en un pantà de New Jersey... tal com va passar-li a Peter Panto, l'estibador assassinat que va inspirar el personatge de Terry i abans una obra teatral d'Arthur Miller, *The Bottom of the River / The Hook*. Per la seva banda, el pare Barry estava basat en el pare John Carrigan, veterà anticomunista de la Xavier Labor School de Nueva York, mentre que els trets de Johnny Friendly recorden els de Michael J. Skelly, cap de

la ILA, secció 968, que tornaria a ser inculpat el 1979, juntament amb un altre membre de la "família" de Vito Genovese, per intentar "controlar i influir de forma corrupta sobre la indústria dels molls del port de Nova York."

A la vista del context sociopolític i la trajectòria recent de Kazan no ha d'estranyar que *La ley del silencio* fos entesa per l'esquerra liberal com una apologia i justificació de la delació. Una "lectura" sens dubte sensata, ja que amb el seu magnífic embolcall cinematogràfic, es donaven les condicions idònies perquè la delació pogués aparèixer com un acte alliberador, sense entrar mai en les causes de la corrupció i infiltració gangsteril en els sindicats. Però, a pesar d'aquest caràcter de coartada, els problemes plantejats per *La ley del silencio* no eren aliens a l'actualitat dels EEUU del moment. Allò que tampoc ningú no discutirà és la potència i convicció del treball de Kazan, la idoneïtat del repartiment seleccionat, i, sobretot, la impressionant figura de Brando en la seva críptica encarnació del rude obrer Malloy. ■

